

EU:n ja Länsi-Balkanin huippukokous

Brysselin julistus, 17. joulukuuta 2025

Me, Euroopan unionin (EU) ja sen jäsenvaltioiden johtajat, Länsi-Balkanin kumppaneita kuullen, olemme tänään todenneet seuraavaa:

1. Tämänpäiväinen huippukokous osoittaa suhteemme vahvuuden ja siitä kansalaisillemme koituvat hyödyt. Venäjän hyökkäyssota Ukrainaa vastaan ja kasvavat geopoliittiset haasteet korostavat tarvetta luoda **yhä vahvemmat siteet EU:n ja Länsi-Balkanin välille**. Huippukokous on vuoden merkittävin tilaisuus vahvistaa Euroopan unionin ja Länsi-Balkanin välinen strateginen kumppanuus.
2. Vahvistamme olevamme täysin ja yksiselitteisesti sitoutuneita Länsi-Balkanin kumppanien mahdollisuuteen tavoitella Euroopan unionin jäsenyyttä. **Länsi-Balkanin tulevaisuus on EU:ssa**. Laajentuminen on realistinen mahdollisuus, johon olisi tartuttava.
3. Olemme tyytyväisiä siihen, miten **asiat ovat edellisen huippukokouksen jälkeen edistyneet uudella ponnella**. Liittymisprosessin nopeuttaminen kumppanien uskottavien uudistusten, oikeudenmukaisen ja tiukan ehdollisuuden ja omien ansioiden periaatteen pohjalta on yhteisten etujemme mukaista.
4. Kuten Granadan julistuksessa todetaan, laajentuminen on **geostrateginen investointi rauhaan, turvallisuuteen, vakauteen ja vaurauteen**. Aikamme kiireelliset haasteet edellyttävät, että edistystahtia pidetään yllä. Jäseniksi pyrkivien maiden on tehostettava uudistustoimiaan. Samanaikaisesti myös unionin on vauhditettava sisäisiä valmistelujaan ja uudistuksiaan.
5. EU on tyytyväinen siihen, että Länsi-Balkanin kumppanit ovat **sitoutuneet vaalimaan eurooppalaisia arvoja ja periaatteita kansainvälisen oikeuden, demokratian ensisijaisuuden, perusoikeuksien ja -arvojen sekä oikeusvaltioperiaatteen mukaisesti**, ja odottaa niiden osoittavan tämän sekä sanoin että teoin ottamalla vastuuta ja toteuttamalla tarvittavat uudistukset erityisesti perusasioiden alalla. Sananvapaus, riippumaton ja moniarvoinen media, sukupuolten tasa-arvo ja kansalaisyhteiskunnan vahva rooli ovat olennaisia, jotta voidaan varmistaa demokratian toimivuus. EU kehottaa kumppaneita takaamaan vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden oikeudet ja yhdenvertaisen kohtelun.

6. **Osallistava alueellinen yhteistyö, sovinto ja hyvät naapuruussuhteet** ovat edelleen avainasemassa yhteisen tulevaisuuden rakentamisen sekä sen kannalta, että kansainväliset sopimukset, kuten Kreikan kanssa tehty Prespan sopimus ja Bulgarian kanssa tehty ystävyyttä, hyvää naapuruutta ja yhteistyötä koskeva sopimus, voidaan panna täytäntöön vilpittömässä mielessä ja jotta niillä voidaan saavuttaa konkreettisia tuloksia. Tarvitaan edelleen määrätietoisia lisätoimia, joilla edistetään sovintoa ja alueellista vakautta ja joilla pyritään löytämään ja panemaan täytäntöön kansainvälisen oikeuden ja vakiintuneiden periaatteiden, kuten seuraantokysymyksiä koskevan sopimuksen, mukaisia lopullisia, osallistavia ja sitovia ratkaisuja kumppaneiden alueellisiin ja kahdenvälisiin kiistoihin ja avoinna oleviin kysymyksiin, joita niillä on menneisyyden perintönä, sekä ratkaisematta oleviin kadonneiden henkilöiden tapauksiin ja sotarikoskysymyksiin.
7. **Ilmaistemme yhtenäisinä horjumattoman tukemme ja täyden solidaarisuutemme Ukrainalle**, kun se puolustaa suvereniteettiaan ja alueellista koskemattomuuttaan Venäjän ilman edeltävää provokaatiota käymää laitonta hyökkäyssotaa vastaan. Toistamme tukavamme sellaista kattavaa, oikeudenmukaista ja kestävä rauhaa Ukrainassa, jonka perustana ovat YK:n peruskirjan periaatteet ja kansainvälinen oikeus. Aiomme jatkossakin investoida monenvälisyyteen ja tehdä kumppanien kanssa yhteistyötä kansainvälisen oikeuden ylläpitämiseksi.
8. Mukautuminen **EU:n yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan (YUTP)**, mukaan lukien EU:n rajoittavien toimenpiteiden täytäntöönpano ja noudattamisen valvonta sekä niiden kiertämisen torjunta, on edelleen vahva osoitus kumppanien strategisesta valinnasta. Annamme kiitosta niille Länsi-Balkanin kumppaneille, jotka ovat jo täysin mukautuneet YUTP:hen, ja kehotamme muita seuraamaan esimerkkiä.
9. EU on tyytyväinen kumppanien panoksiin **EU:n yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan** operaatioihin. EU tukee jatkossakin Länsi-Balkania kyberuhkien ja muiden hybridiuhkien sekä ulkomaisen tiedonmanipuloinnin ja häirinnän torjunnassa ja vahvistaa edelleen yhteistyötä selviytymiskyvyn parantamiseksi muun muassa Länsi-Balkanin kybervalmiuskeskuksen ja eurooppalaisen demokratian kilven avulla.
10. Panemme tyytyväisinä merkille ensimmäiset **turvallisuus- ja puolustuskumppanuudet** Länsi-Balkanilla sekä turvallisuus- ja puolustusvuoropuhelujen käynnistämisen. Olemme edelleen sitoutuneet jatkamaan Euroopan rauhanrahastosta myönnettävää tukea.

11. Aiomme jatkossakin sitoutua tuomaan Länsi-Balkanin kumppanit lähemmäs EU:ta jo laajentumisprosessin aikana. Peruutettavissa olevalla ja ansioihin perustuvalla tavalla toteutettava **asteittainen yhdentyminen** on käynnissä useilla politiikanaloilla, ja siitä koituu kansalaisille jo aikaisessa vaiheessa konkreettista hyötyä, minkä lisäksi se valmistelee liittymistä. Asteittaista yhdentymistä koskevia lisäehdotuksia olisi harkittava edellyttäen, että lainsäädäntö mukautetaan EU:n säännöstöön kullakin alalla. Taloudellisen yhdentymisen edistyessä olisi säilytettävä kaikilta osin EU:n sisämarkkinoiden eheys ja tasapuoliset toimintaedellytykset.
12. Olemme tyytyväisiä edistymiseen, jota on saavutettu **Länsi-Balkanin kumppaneiden asteittaisessa yhdentymisessä EU:n sisämarkkinoihin** muun muassa seuraavilla aloilla:
- **sisämarkkinoiden valtatie -aloitteiden** täytäntöönpano, EU:n ja Länsi-Balkanin välisten vihreiden kaistojen laajentaminen ja **rajanylityspaikkojen** nykyaikaistamisen ja **yhdenmukaistamisen** rahoittaminen;
 - useiden kumppaneiden liittyminen onnistuneesti **yhtenäiseen euromaksualueeseen (SEPA)**, johon myös muita kumppaneita on liittymässä ja joka alentaa merkittävästi pankkitapahtumien kustannuksia;
 - liittyminen **digitaalisiin aloitteisiin**, kuten digitaali-innovointikeskittyymiin, WiFi4WB-aloitteeseen ja EU:n digitaalisen identiteetin lompakkoon, tai niiden käyttäminen mallina;
 - **dataverkkovierailujen kustannusten alentaminen** EU:n ja Länsi-Balkanin kumppaneiden välillä 1. lokakuuta 2023 alkaen, mikä vahvistaa sitoutumista ja prosessia EU:n **kotimaanhintaisen verkkovierailujen** alueen laajentamiseksi Länsi-Balkanille, jotta kansalaiset voisivat soittaa, lähettää viestejä ja käyttää mobiilidataa kaikkialla EU:ssa ja kyseisellä alueella ilman lisäkustannuksia.
13. **Kasvusuunnitelma** nopeuttaa Länsi-Balkanin ja EU:n sosioekonomista lähentymistä, kunhan kumppanit toteuttavat **EU:hun liittyvät uudistukset**. Kasvusuunnitelmalla on potentiaalia vauhdittaa alueen talouskasvua seuraavan vuosikymmenen aikana, sillä siitä on tarkoitus myöntää enimmillään 6 miljardia euroa uudistuksiin ja investointeihin. Tämä täydentää talous- ja investointisuunnitelman kautta käyttöön otettua 29 miljardin euron rahoitusta. EU kehottaa hyödyntämään kasvusuunnitelman tarjoamia ennennäkemättömiä mahdollisuuksia toteuttamalla uudistukset oikeaan aikaan.

14. EU korostaa, että **yhteiset alueelliset markkinat** vauhdittavat syvempää yhdentymistä ja ovat askel kohti EU:n sisämarkkinoita. EU kehottaa Länsi-Balkanin kumppaneita sitoutumaan täysin rakentavaan yhteistyöhön markkinoiden toteuttamiseksi ja panemaan jo tehdyt sopimukset täytäntöön.
15. EU pitää tervetulleena alueen sisäisten ja alueen ja EU:n välisten yhteyksien, myös energia-, liikenne- ja digitaaliyhteyksien, vahvistamista ja aikoo jatkaa sen tukemista. EU jatkaa tukeaan **meneillään oleville pyrkimyksille monipuolistaa energialähteitä ja energian toimitusreittejä**. Tämä lisää energiaturvallisuuttamme ja vähentää riippuvuuksia. EU jatkaa energiasiirtymän edistämistä Länsi-Balkanilla.
16. **Muuttoliikkeen hallinta** on edelleen yhteinen haaste ja velvollisuus sekä keskeinen prioriteetti. Vaikka edistymistä on saavutettu, Länsi-Balkanin kumppaneiden on toteutettava lisätoimia viisumipolitiikkansa mukauttamiseksi täysin EU:n politiikkaan, muuttajien salakuljetuksen ja ihmiskaupan torjumiseksi sekä rajaturvallisuuden, turvapaikka- ja vastaanottojärjestelmien ja lähtömaihin palaamisen vahvistamiseksi edelleen.
17. Yhteisiä toimia olisi jatkettava myös **korruption, huumekaupan ja kaikkien vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden muotojen torjumiseksi** sekä terrorismin ja väkivaltaisten ääriliikkeiden ehkäisemiseksi ja torjumiseksi äskettäin allekirjoitetun uuden yhteisen toimintasuunnitelman mukaisesti. Niissä olisi lisäksi otettava huomioon huumeisiin liittyvien haasteiden käsittelyä varten perustettu Euroopan huumetorjuntaliittouma.
18. Se, etteivät Pristinan ja Belgradin väliset suhteet ole normalisoituneet, jarruttaa edelleen molempien kumppaneiden lähentymistä EU:n kanssa. Kaikki **EU:n tuella käytävässä Belgradin ja Pristinän vuoropuhelussa** saavutetut sopimukset, erityisesti Kosovon ja Serbian suhteiden normalisointia koskeva sopimus ja sen liite, on pantava täytäntöön. Länsi-Balkanin uudistus- ja kasvutukivälineen tuen ehtona on, että kumppanit sitoutuvat rakentavasti suhteidensa normalisointiin ja saavuttavat asiassa mitattavissa olevaa edistystä ja konkreettisia tuloksia.

19. Korostamme, että on tärkeää jatkaa yhteisiä ponnisteluja, jotka koskevat **strategista viestintää** muun muassa laajentumisen ja asteittaisen yhdentymisen hyödyistä, ja että on tarpeen rakentaa luottamusta, ymmärrystä ja koko yhteiskunnan laajuista yhteisymmärrystä. Luotamme Länsi-Balkanin kumppaneihimme siinä, että ne kertovat kansalaisilleen EU:n olevan edelleen alueen läheisin kumppani, tärkein avunantaja, investoija ja kauppakumppani ja että ne osoittavat sanoin ja teoin sitoutumisensa EU:n arvoihin ja uudistuksiin.
20. Odotamme mielenkiinnolla **seuraavaa EU:n ja Länsi-Balkanin huippukokousta, joka pidetään Montenegrossa** kesäkuussa 2026.

21. Panemme tyytyväisinä merkille, että Länsi-Balkanin kumppanit yhtyvät¹ tähän julistukseen.
-

¹ Serbia ei yhtynyt julistukseen.